

Kış Geldi, Uykuya Hazırlanın!

Kış mevsimi pek çoğumuz için zorlayıcı olabilir. Hava soğukken bazen evden çıkmak bile istemeyiz. Çıktığımızda da kalın giysiler giyerek kendimizi sıcak tutmaya çalışırız. Tıpkı bizim gibi bazı hayvanlar da bu mevsimde zorlanabilir. Ancak onların soğuk kış günlerinden korunmak için başka bir çözümü var, kış uykusu!

Bazı hayvanlar vücut sıcaklıklarını belirli bir aralıkta tutmak için enerjiye gereksinim duyar. Bu enerjiyi de besinlerden elde ederler. Tahmin edersiniz ki havalar soğudukça hayvanlar için besin bulmak yani yeterli enerji kaynağına erişmek zorlaşır. Bu da vücut sıcaklıklarını sabit tutmakta zorlanabilecekleri anlamına gelir. Bazı hayvanlarda bu durumla baş edebilmelerini sağlamak için devreye giren biyolojik bir süreç vardır, buna hibernasyon denir. Ancak siz onu kış uykusu olarak da biliyor olabilirsiniz.

Sanırım içimizden biri kışa
çoktan hazırlanmış!

Hibernasyon sürecinde hayvanlar, yaşamsal faaliyetlerini neredeyse durdurur. Bazı hayvanların vücut sıcaklıkları sıfır derece santigratın altına bile düşebilir. Kalp atışları yavaşlar, metabolizma hızları azalır, çoğunlukla hareketsiz bir biçimde günlerce hatta haftalarca bekleyebilirler. Bu nedenle de sanki uyuyormuş gibi görünürler. Böylece kışın zorlu şartlarında enerji gereksinimleri azalır ve bahar gelince tekrar hareketlenirler.

Peki hayvanlar kış gelmeden önce bu mevsime nasıl hazırlanır? Bir kısmı karbonhidratça zengin besinlere ağırlık vererek vücutlarında bolca yağ depolar. Bu da onlara kış boyunca yetecek enerjiyi sağlar. Ancak bazı hayvanlar kış uykusu sürecinde arada bir uyanabilir. Bu dönemlerde daha önceden yuvalarına depoladıkları besinleri tüketir ve boşaltım gibi gereksinimlerini karşılayıp kış uykusuna devam ederler.

Ayıların da kış uykusuna yattığını duymuş olabilirsiniz. Ancak bu bilgi, pek çok ayı türü için doğru değil. Ayılar, soğuk havalarda mevsimsel bir dinlenme hâline geçer. Bunu da enerji gereksinimlerini azaltmak ve yavrularını besleyebilmek gibi amaçlarla yaparlar. Bu süreçte metabolizma hızları düşer ve kalp atışları yavaşlar. Ancak vücut sıcaklıkları kış uykusundaki hayvanlar kadar düşmez. Yani onlara kışın dinlenen hayvanlar da diyebiliriz.

Kış uykusuna yatan pek çok hayvan var. İşte onlardan bazıları...

Saçaklı Yarasa

Ben saçaklı yarasa! Avrupa'da ve Kuzey Afrika'nın bazı bölgelerinde bana rastlayabilirsiniz. Genellikle aralık ayı gelince mağara ya da tünellerdeki çatlaklarda kış uykusuna yatar, bahar aylarında tekrar ortaya çıkarım. Beni nisan ya da mayıs aylarında, uykumdan uyanınca tekrar görebilirsiniz. Uyurken işte bu fotoğraftaki gibi görünüyoruz.

Siyah Rockcod

Kış uykusuna yatan balık mı olur, demeyin. Ben Antarktika sularında yaşayan siyah rockcod. Kısa yaz mevsiminde bolca beslenir, kış boyunca da Antarktika'nın soğuk ve az ışıklı sularında kış uykusuna yatarım. Henüz enerjimi tam olarak nasıl koruduğumu bulamadınız. Haydi biraz daha araştırın bakalım.

Ağaç Kurbağası

Bir ağaç kurbağası olarak soğuk havalara alışkınım. Çünkü ben Kuzey Amerika'da yaşarım. Bu bölgede kışların ne kadar soğuk olabileceğini duymuşsunuzdur. Ancak ben bunun için hazırlıklıyım!

Kışın vücudumun neredeyse yarısını dondurur, bahara kadar beklerim. Havalar tekrar ısınmaya başlayınca buzlarımdan kurtulup yaşamıma devam ederim.

Yediuyur

Görünüm olarak fare ya da sincaba benziyorum ancak benim adım yediuyur. Avrupa'nın pek çok bölgesinde ve Türkiye'nin kuzeyinde beni görebilirsiniz. Genellikle ağaç kovuklarında yaşarım. Kış uykusu benden sorulur! Çünkü bir yılın neredeyse yarısını, hatta bazen daha da fazlasını uykuda geçiririm.

Kirpi

Ben kirpi. Bana Anadolu'nun pek çok bölgesinde, Batı Asya ve Rusya'nın bazı bölgelerinde rastlayabilirsiniz. Ekim ya da kasım aylarında kış uykusuna yatar, nisan ayında uyanırım. Kış uykusu boyunca eğer hava ısınmaya başlarsa ya da başka bir hayvan tarafından rahatsız edilirse uyanabilirim. Sonra kış uykuma geri dönerim.

Yedi Noktalı Uğur Böceği

Ben yedi noktalı uğur böceği. Doğada en yaygın bulunan uğur böceği türüyüm. Kış gelince ortadan kaybolduğumu düşünmeyin. Aslında ailemin diğer üyeleriyle birlikte korunabileceğimiz bir alana gider ve kış uykusunda havaların ısınmasını bekleriz. Bir araya geldiğimizde tıpkı bu fotoğraftaki gibi görünürüz.

Purvil

Kış gelince daha sıcak yerlere göç etmeyip kış uykusuna yattığı bilinen tek kuş türü benim: purvil. Kuzey Amerika'nın batı bölümleri, Kanada ve Meksika'nın da orta ve güney bölümlerinde yaşarım. Beni; çöl, çayır ve ormanlarda görebilirsiniz.

Roman Salyangozu

Kış uykusuna yatan diğer bir hayvan da benim, yani Roman salyangozu. Çoğunlukla Orta ve Güneydoğu Avrupa'da yaşarım. Kış gelince ufak bir çukur kazıp oraya girerim. Kabuğumun içine çekilerek onu bir yuva gibi kullanırım. Salgıladığım mukus benzeri kireçli bir maddeyle kabuğumun ağız bölümünü kapatırım. Bu da benim soğuk havalardan korunmama yardım eder.

Yağlı Kuyruklu Cüce Lemur

Yalnızca Madagaskar'da görülen bir lemur türüyüm. Ben yağlı kuyruklu cüce lemur. Tropik bölgede yaşayan ve kış uykusuna yatan tek memeli benim! Kasım ayında uykuma çekilir, bahar ayları geldiğinde hareketlenmeye başlarım. Yaşadığım yer çok soğuk olmadığı için vücut sıcaklığım da pek düşmez! Kış uykumun nedeni soğuk değil, yağsız zamanlarda kuraklıktan etkilenmemek. Uzun uyku döneminde enerji gereksinimimi nasıl karşıladığımı merak edenlere, adımları daha dikkatli okumalarını öneririm.

